

18. juni 2024

92-gruppen

Vesterbrogade 2B, 1620 Kbh. V

Tlf: 21 72 79 57

e-mail: tdc@92grp.dk

Website: www.92grp.dk

Koordinator: Troels Dam Christensen

92-gruppens Høringssvar til Danmarks Nationale Energi- og Klimaplan (NECP)

NECP'en er imponerende læsning, fordi den dækker hele Danmarks energi og klimapolitik. Det er anden gang Danmark laver NECP. Der er række forbedringer i forhold til den første NECP i 2019. Der er stadig store mangler både ved den nye 2024 NECP og ved processen for dens udarbejdelse.

NECP'ens største mangel er, at den nye Nationale Energi- og Klimaplan stadig ikke udgør en plan. NECP'en er selvfølgelig fremadrettet idet den redegør for Danmarks udledninger frem til 2040, men den er grundlæggende bagudrettet, fordi den alene fremskriver allerede vedtagne politikker. Således angiver NECP'en (bilag 2), at Danmark kun når 67% reduktion i 2030 og 77% reduktion i 2040. En rigtig National Energi og Klimaplan bør udgøre en plan. Det vil betyde at den skal indeholde additionelle tiltag, ikke blot allerede vedtagne tiltag. Samt at den (jf. Klimalovens §1) skal være en plan, der viser vejen til at overholde Parisaftalens målsætning om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader.

Mht. processen opfordrer 92-gruppen Klimaministeriet til, staks efter NECP'en er afleveret, at evaluere på forløbet og lægge en plan for at opnå en bedre NECP-proces når den næste NECP skal laves i 2028.

92-gruppen – Forum for Bæredygtig udvikling er i denne sag tegnet af:

Care Danmark
Den Grønne ungdomsbewægelse (DGUB)
DIB
DOF BirdLife
Greenpeace
Kvindernes U-landsudvalg
Klimabewægelsen
Mellemfolkeligt Samvirke
Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net
Oxfam Danmark
Rådet for Bæredygtig Trafik
Rådet for Grøn Omstilling
VedvarendeEnergi
Verdens Skove
World Animal Protection Danmark

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er et samarbejde mellem 26 danske miljø- og udviklingsorganisationer.
92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i hele verden.

92-gruppen består af: Amnesty, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Danmission, Dansk International Bosætningservice, DOF BirdLife, FN-forbundet, Global Aktion, Greenpeace, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Klimabewægelsen, Mellemfolkeligt Samvirke, Natur og Ungdom, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net, Nyt Europa, Oxfam Danmark, Red Orangutangen, Rådet for Bæredygtig Trafik, Rådet for Grøn Omstilling, Sex & Samfund, U-landsforeningen Svalerne, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, World Animal Protection Danmark, WWF Verdensnaturfonden.

**ACCELERATE
CLIMATE ACTION
IN EUROPE**

TogetherFor1.5-projektet har modtaget støtte fra LIFE-programmet i Den Europæiske Union. Oplysningerne og synspunkterne i dette dokument er forfatterens(erne) og afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens officielle mening.

Indhold

92-gruppens Høringssvar til Danmarks Nationale Energi- og Klimaplan (NECP)	1
1 - 92-gruppens kritik af udkast til dansk NECP (juni 2023)	3
2 - EU-kommissionens kritik af udkast til dansk NECP (dec 2023).....	3
3 - Reduktionsmanko på 27MT CO2 (KF23), som næsten forsvandt med KF24	5
4 - Klimamål indfriet uden nye tiltag, uden stakeholders og dermed uden ambition	7
5 - Intet frihjul i Parisaftalen.....	8
6 – Stakeholders.....	8
6a – Fraværende stakeholder inddragelse	8
6b - Vildledning mht. etablering af multilevel klimadialog forum	9
7 – Vildledning om Danmarks vedtagne klimamål	10
8 – Biomasse (.....	10
8a – Danmark vil først i 2025 vurdere om Danmarks biomasseforbrug harmonerer med målet om at øge skovens kulstofbinding.....	10
8b – Undvigende svar om hvilke CO2-kilder Danmark vil etablere CCS på	12
8c – NECP'en undviger at redegøre for statsstøtten til biomasse.....	12
9 - Kvantificer de GHG-reduktioner, der skyldes EU-penge.....	14
9a - NECP undlader at kvantificere de reduktioner, der er resultat af de EU-penge, Danmark modtog under RRF (REcover og REpower)	14
9b – NECP'en kvantificerer ikke CO2-effekten af EU's landbrugsstøtte	15
10 – NECP'en vildleder om Danmarks fossile subsidier og sætter ingen udfasningsdato	16

1 - 92-gruppens kritik af udkast til dansk NECP (juni 2023)

92-gruppens indleverede i juni 2023 [høringssvar](#) til udkast til dansk NECP. 92-gruppens hovedkritikpunkter overfor udkast til NECP var:

- 1) **Danmarks NECP-udkast indeholdt ingen virkemidler og udgjorde dermed ingen "plan"**. (eller i så fald en plan for ikke at indfri Danmarks klimamål og forpligtelser). På trods af store reduktionsmanko ift. alle Danmarks klimamål og forpligtelser indeholdt Danmarks udkast til NECP slet ingen additionelle tiltag. Det er meningen, at den Nationale Energi og Klimaplan (NECP) faktisk udgør en plan. Governance forordningen beskriver således, at NECP-planen ikke kun skal indeholde allerede vedtagne tiltag, men også skal indeholde additionelle tiltag (kaldet WAM)¹. Udkastet til dansk NECP-plan indeholdt kun de allerede vedtagne tiltag, dvs. klimafremskrivningen (kaldet WEM). 92-gruppen mener, at NECP-udkastet burde have fremlagt tilstrækkeligt med additionelle tiltag til at indfri alle Danmarks klimamål og forpligtelser.
- 2) **Fravær af lovpligtig stakeholder inddragelse**. Både Governance forordningen, EU-kommissionens NECP-vejledning og Århus konventionen kræver at stakeholders inddrages tidligt og effektivt i udarbejdelsen af NECP'en (både udkastet og den endelige). Stakeholder inddragelse handler ikke kun om proces. Inddragelse sikres i høj grad gennem NECP-planens indhold. Additionelle tiltag (som var totalt fraværende i udkastet til NECP) er et afgørende element til at inddrage stakeholdere og skabe offentlig debat. Alle har en holdning til nye tiltag (fx afgift på kød; lavere hastighed på motorveje; tilskud til isolering af huse i udkants Danmark; osv.). En "plan", der kun består af allerede vedtagne tiltag (WEM), er ubrugelig som klimaplan, men (fordi ingen har stærke holdninger til WEM'er) særdeles brugbar, hvis formålet er at undgå reel stakeholder inddragelse og offentlig debat omkring Danmarks Nationale Energi- og KlimaPlan (NECP).

Selvom Klimafremskrivning 2024 (KF24) nu i vidt omfang har reddet Danmarks endelige NECP, fastholder 92-gruppen begge kritikpunkter også overfor den endelige NECP.

2 - EU-kommissionens kritik af udkast til dansk NECP (dec 2023)

EU-kommissionen udgav i dec. 2023 detaljeret reaktion på Danmarks udkast til NECP. Kommissionen fremlagde dels en analyse (SWD) og en liste med 22 konkrete anbefalinger². Ligesom 92-gruppen var Kommissionen særligt opmærksom på, at Danmarks NECP-plan ikke indeholdt additionelle tiltag og at NECP'en derfor udgjorde en plan for ikke at nå Danmarks klimamål og forpligtelser.

¹ Governance-forordningen Annex1, part 1, section 5, fodnote 1

² EU-kommissionens 22 anbefalinger og EU-kommissionens vurderingsrapport (Staff Working Document (SWD) af udkastet til dansk NECP ligger begge her: https://commission.europa.eu/publications/commission-recommendation-assessment-swd-and-factsheet-draft-updated-national-energy-and-climate-12_en

Danmark skal som bekendt jf. Klimaloven som minimum nå 70% reduktion i 2030, men fra de NECP-data Danmark indleverede måtte Kommissionen konkludere, at Danmark først vil nå 70% reduktion i 2050³:

In the draft updated plan WEM projections are done up to 2040; there are no WAM projections. Projections submitted in March 2023 under Art. 18 of the Governance Regulation show net GHG emissions (i.e., including LULUCF and excluding international aviation) of 23 million tonnes of CO2 equivalent (CO2 eq.) by 2050 based on existing measures. This is equivalent to a projected reduction in 2050 of 71%, compared to 1990. (SWD s9)

Den manglende danske indsats gælder ikke kun fremadrettet:

"In the most recent years, net GHG emissions in Denmark have declined at a pace below the EU average" (SWDs9)

I sin kritik af Danmarks NECP-udkast nævner Kommissionen særligt Danmarks EU forpligtelser:

- **Byrdefordeling (ESR)** ([Kommissionens pkt. 1](#)) *"Set out cost-efficient additional policies and measures, notably in the transport and agricultural sectors, to bridge the projected gap... under the ESR. Provide updated projections to show how the existing and planned policies will deliver on the target..."*
- **EED:** ([Kommissionens pkt. 11](#)) *Set out complete policies and measures to achieve the national contributions on energy efficiency and, in particular how the Energy Efficiency First principle will be implemented.*
- **LULUCF:** *"Set out a concrete pathway towards reaching the national LULUCF target as defined in Regulation (EU) 2018/841. Include additional measures in the LULUCF sector, quantifying their expected impacts" ([Kommissionens pkt. 3](#))*

92-gruppens fremhævninger bekræfter, at Kommissionen i lighed med 92-gruppen forventer, at den danske NECP-plan skulle udgøre en plan, der indeholder tilstrækkeligt med nye tiltag til at nå Danmarks klimamål og forpligtelser. Dvs. NECP-planen må ikke blot bestå af en gentagelse af klimafremskrivningen).

Kommissionens og 92-gruppens forventningen om, at Danmarks NECP ville indeholde nye tiltag (WAM) skyldes blandt andet, at EU-forordningen kræver, at NECP'en ikke kun skal indeholde allerede vedtagne tiltag (WEM), men også skal indeholde endnu ikke vedtagne tiltag (WAM)⁴.

Mht. stakeholder inddragelse

³ Kommissionens Staff Working Document (SWD) s9: *In the draft updated plan WEM projections are done up to 2040; there are no WAM projections. Projections submitted in March 2023 under Art. 18 of the Governance Regulation show net GHG emissions (i.e., including LULUCF and excluding international aviation) of 23 million tonnes of CO2 equivalent (CO2 eq.) by 2050 based on existing measures. This is equivalent to a projected reduction in 2050 of 71%, compared to 1990.*

⁴ Governance-forordningen Annex1, part 1, section 5, fodnote 1

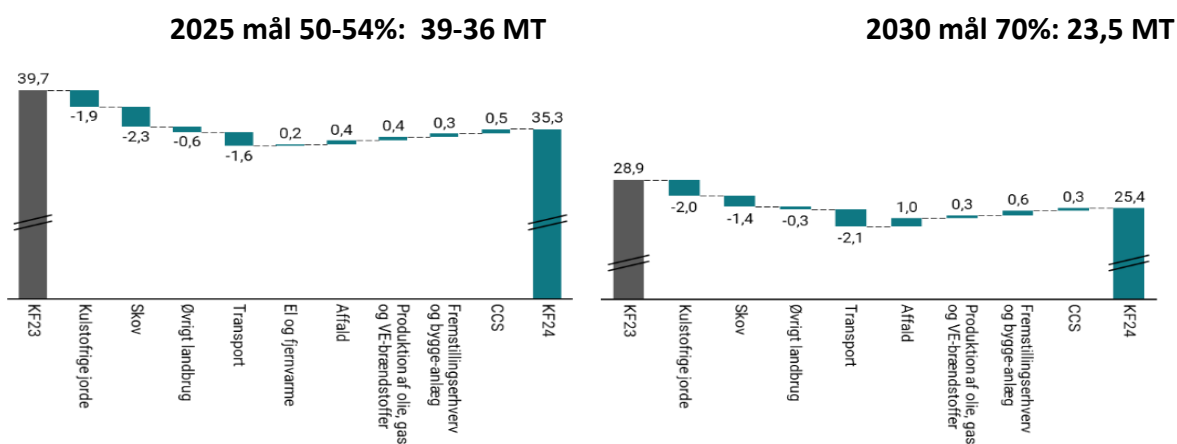
Kommissionens pkt. 21: *Provide a clear and more detailed overview on how the consultation process has enabled participation from all relevant authorities, citizens and stakeholders including social partners, in the preparation of both the draft and the final updated plan.*

(SWD8) *“The public participation procedure outlined in the draft updated plan raises doubts whether sufficient early public participation in the decision-making process was ensured. Denmark organised public consultations via dedicated webpages between 16 May 2023 and 6 June 2023 during which only 12 responses were submitted from NGOs, interest and trade organisations, but no members of the public. Given the low number of replies it is considered that the mechanisms to notify and reach the public in the NECP update process were insufficient.”*

3 - Reduktionsmanko på 27MT CO₂ (KF23), som næsten forsvandt med KF24

De alvorlige mangler i Danmarks NECP-udkast (baseret på KF23), som både 92-gruppen og EU-kommissionen påpegede, blev ikke løst ved, at Danmark i sin endelige NECP tilføjede tilstrækkeligt additionelle klimatiltag til at indfri målene. I stedet har regeringen med KF24 genberegnet Danmarks klimaregnskab. Genberegningen fandt, at Danmarks klimamål nu i vidt omfang er indfriet⁵.

KF24 gav dermed et drastisk pænere resultat end KF23. KF24 viser, at Danmark nu overopfylder sit 2025-mål og er under 2MT fra at opfylde 2030 målet⁶:

Mht. Danmarks EU-forpligtelser for perioden frem til 2030 har KF24-genberegningerne tilsvarende barberet 23 MT CO₂ af den reduktionsmanko på 27 MT CO₂, som KF23 forudså og beregnet, at LULUCF optaget er 18MT CO₂ større end i KF23.

⁵ [https://kefm.dk/Media/638500598950235111/Klimastatus%20og%20-fremskrivning%202024%20%20\(f%C3%B8rste%20del\).pdf](https://kefm.dk/Media/638500598950235111/Klimastatus%20og%20-fremskrivning%202024%20%20(f%C3%B8rste%20del).pdf)

⁶ Figur 1.4 og 1.5 fra KF24 [tal bag figurer](#)

Tabel 1.1**Skønnede mankoer for Danmarks EU-forpligtelser, mio. ton CO₂e**

Forpligtelser	KF23	KF24
Byrdefordelingsaftalen (2021-2030)	16,1	0,1*
LULUCF-bdugetmål (2021-2025)	-12,7	-30,6
LULUCF-budgetmål (2026-2029)	8,8	3,8
LULUCF-reduktionsmål 2030	2,0	-0,2

Anm.: *KF24 mankoen under byrdefordelingsaftalen er angivet inklusiv den partielt skønnede effekt af diesel- og vejafgift fra *Aftale om deludmøntning af Grøn Fond*.

Kilde: Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

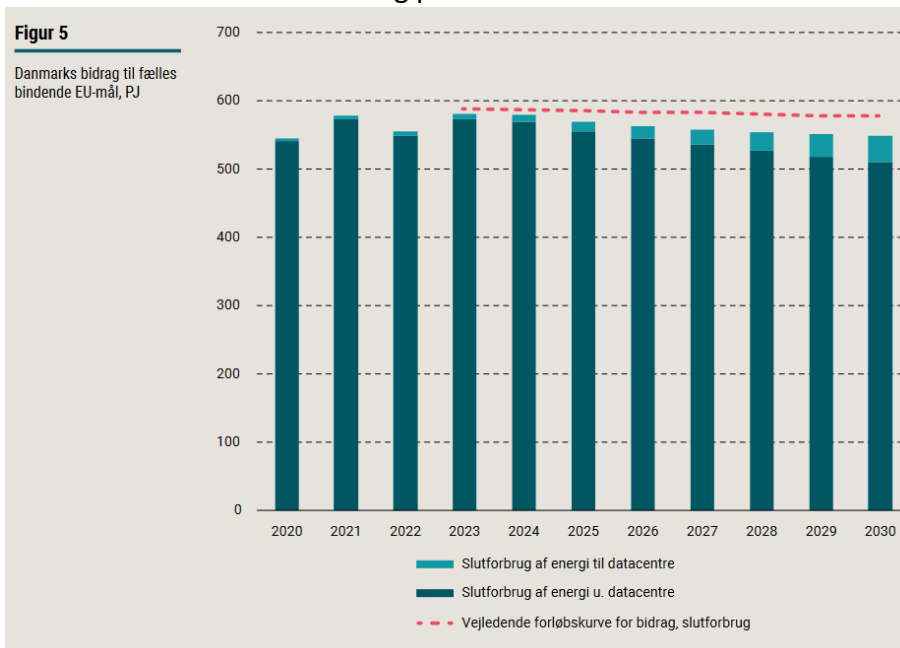
([KF24, tabel 1.1, s. 7](#))

Danmarks forpligtelser under energieffektivitets direktivet syntes ligeledes at være opfyldt. Danmark slutforbrug af energi må jf. det nye EE-direktiv højst være 13,7Mtoe (=575 PJ) i 2030. Fremskrivningen forudser, at Danmark i 2030 har slutforbrug på ca. 550 PJ.

Figur fra [regeringens køreplan for energieffektivitet](#).

EE-køreplanen skal jf. EE-direktivet være en del af NECP'en, men den blev først fremlagt den 11. juni 2024. To uger efter NECP'en var sendt i høring. EE-Køreplanen er udarbejdet uden at inddrage stakeholders. EE-sektoren kritiserer køreplanen for at være [en](#)

[skrivebordsøvelse, der ikke er et foregangsland værdigt](#). Køreplanen kritiseres for ikke at overholde direktivets regler om at besparelserne skal opnås med nye tiltag, hvilket ikke er tilfældet, idet virkemidlerne er allerede vedtagne virkemidler inkl. danske energiafgifter for husholdninger

KF24-genberegningen betyder således, at Danmark i vidt omfang indfrier sine klimamål. Danmarks endnu ikke opfyldte mål er:

- LULUCF, der udestår en manko på 3,8MT for perioden 2026-29;
- 70%-målet i 2030, ifølge KF24 opnås ca. 68%. Der udestår en manko på 1,5-2MT;
- Landbrugsmålet om 55-65% reduktion i 2030, ifølge KF24 opnås ca. 48%. Der udestår en manko på 1,5-3,5MT⁷.

Modsat udkast til NECP fra juni 2023 indeholder den endelige NECP additionelle tiltag. I kapitel 5.1 om additionelle tiltag beskrives både klimaprogrammet fra september 2023 og Svarer-udvalgets modeller for CO2 afgift for landbruget. Det er ikke tiltag, som er udviklet med inddragelse af stakeholders, som forordningen kræver, men det er positivt, at NECP'en dermed faktisk indeholder additionelle tiltag, der kan levere tilstrækkeligt reduktioner til at lukke de resterende mankoer (LULUCF, 70% og 55-65%). 92-gruppen anbefaler ligesom [aftale om grøn skattereform](#) fra 2020 at CO2 afgift for landbruget gennemføres som en ensartet afgift, dvs. på samme 750kr/ton som industriens CO2-afgift fra juni 2022.

4 - Klimamål indfriet uden nye tiltag, uden stakeholders og dermed uden ambition

Det er et krav i Governance forordningen og central kritik fra både 92-gruppen og EU-kommissionen i forhold til Danmarks udkast til NECP (KF23), at Danmarks NECP skulle indeholde tilstrækkeligt med additionelle tiltag til at indfri Danmarks klimamål og forpligtelser, og at stakeholders og offentligheden skulle inddrages tidligt og effektivt i at udvikle disse additionelle tiltag.

Efter KF24 er klimamålene nu i vidt omfang indfriet, derfor kan NECP'en ikke længere kritiseres for at undlade at fremlægge tilstrækkeligt med additionelle tiltag til at indfri klimamålene. Uden uindfrie mål er argumentet for additionelle tiltag mindre åbenlyst og dermed er det også mindre åbenlyst at kritisere, at Danmark/NECP'en ikke har inddraget stakeholders tilstrækkeligt i at udvikle de additionelle tiltag.

Uanset at KF24-genberegningen redede NECP'en er det dog fortsat et væsentligt kritikpunkt, at den danske NECP-proces i alt for høj grad fokuserer på allerede vedtagne tiltag (WEM-scenariet = klimafremskrivningen) og fokuserer alt for lidt på, at NECP skal udgøre en plan, der indeholder additionelle tiltag, som er udviklet i en proces, der reelt inddrager stakeholders.

Uanset at Danmarks klimamål med KF24 formelt er indfriet, ser stakeholders i høj grad stadig NECP-processen som deres ret/mulighed for at bidrage til, at NECP'en udvikler yderligere tiltag, der vil fremme Danmarks grønne omstilling. Mangel på reel inddragelsesproces og fraværet af additionelle tiltag betyder, at stakeholders har været afskåret fra at bidrage, og betyder formentligt, at Danmark nu leverer en langt mindre ambitiøs NECP, end den ville have været, hvis

⁷ [KF24](#) side 31

stakeholders havde været reelt inddraget. En kritik der ikke kun kommer fra NGOer, men fra en [bred kreds af stakeholders](#).

5 - Intet frihjul i Parisaftalen

Når fremskrivningen viser, at Danmark vil opfylde sine 2030-mål (så snart landbrug CO2 er gennemført), betyder det, at regeringen kan sætte alt ny klimapolitik på pause de næste seks år (otte års pause hvis man medregner den klimapolitiske pause siden regeringsskiftet i 2022). Det er naturligvis godt, at Danmark står til at indfri de klimamål vi satte i 2019. Parisaftalen er dog ganske klar om at ingen lande må køre frihjul. Et grundlæggende princip i Parisaftalen er, at alle lande hvert femte år skal fastsætte nye klimamål, som skal repræsentere øget ambition i forhold til landets hidtidige klimamål og skal afspejle landets højest mulige ambition (Parisafталens art. 4(3)). Konsekvensen af KF24 genberegningen, der betyder at Danmark stort set har indfriet sine hidtidige klimamål, bør således jf. Parisaftalen være, at Danmark nu sætter nye mere ambitiøse klimamål, ikke at Danmark kører frihjul i seks år.

92-gruppen mener, at det nu er høje tid at fremrykke Danmarks nettonul år til 2040 og at skærpe 2030-målet til 80% reduktion jf. beregninger baseret på IPCC AR6⁸.

6 – Stakeholders

6a – Fraværende stakeholder inddragelse

Danmark er jf. Governance forordningen (art10) og [Aarhus konventionen \(art6\)](#) juridisk forpligtet til at sikre tidlig og effektiv stakeholder inddragelse, mens alle optioner stadig er på bordet⁹.

EU-kommissionen (pkt. 21) efterspørger i sine kommentarer til NECP-udkastet, en redegørelse for hvordan Danmark har sikret, at interessenter og borgere har kunnet bidrage meningsfuldt både til udkastet til dansk NECP (som blev afleveret 30. juni 2023) og i den endelige NECP (som skal afleveres til EU den 30. juni 2024). Kommissionen betvivler ligeledes, at Danmark har gjort tilstrækkeligt for at inddrage offentligheden i udarbejdelsen af Danmarks NECP:

“The public participation procedure outlined in the draft updated plan raises doubts whether sufficient early public participation in the decision-making process was ensured. Denmark organised public consultations via dedicated webpages between 16 May 2023 and 6 June 2023 during which only 12 responses were submitted from NGOs, interest and trade organisations, but no members of the public. Given the low

⁸ <https://www.greenpeace.org/static/planet4-denmark-stateless/2022/11/1dfaad9a-tid-til-at-haev-danmarks-klimamaal-greenpeace.pdf>

⁹ Se [92-gruppens høringssvar](#) side 11-13 for detaljeret gennemgang af manglerne ved dansk stakeholder inddragelse ift. hvad EU lovgivningen faktisk kræver.

number of replies it is considered that the mechanisms to notify and reach the public in the NECP update process were insufficient.” (SWD s8)

Hvor Kommissionen udtrykker høflig tvivl, kan 92-gruppen klart bevidne, at den danske NECP grundlæggende er skrevet uden inddragelse af stakeholders. 92-gruppen og en række andre danske stakeholders har flere gange forsøgt at tilskynde regeringen til at gennemføre den lovpligtige stakeholderinddragelse¹⁰.

92-gruppen anerkender at KEFM siden januar gjorde forbedringer, navnlig at der nu er indhold i WAM-kapitlet og at KEFM 3. juni afholdt teknisk gennemgang af NECP'en. Som nævnt i de første linjer i dette høringssvar, anbefaler 92-gruppen, at KEFM straks evaluerer NECP-forløbet med henblik på at kunne forbedre stakeholderinddragelsen til den næste NECP-proces i 2027-28.

6b - Vildledning mht. etablering af multilevel klimadialog forum

Danmark er jf. Art. 11 i forvaltningsforordningen forpligtet til at etablere et stående multilevel-klimadialogforum.

Article 11:

Multilevel climate and energy dialogue Each Member State shall establish a multilevel climate and energy dialogue pursuant to national rules, in which local authorities, civil society organisations, business community, investors and other relevant stakeholders and the general public are able actively to engage and discuss the different scenarios envisaged for energy and climate policies...

Kommissionen ser kun "limited evidence"¹¹ på, at Danmark har etableret det påkrævede multilevel-klimadialogforum. 92-gruppen ser derimod ingen tegn på, at Danmark har efterlevet forordningens artikel 11.

Den endelige NECP forsøger (s. 15-16) at give indtryk af, at Danmark har skabt andre fora, som svarer til artikel 11-forummet. NECP'en nævner hhv. Klimapartnerskaberne og Grønt Erhvervsforum. Det er vildledning.

Klimapartnerskaberne blev nedsat i 2019 og var meget aktive i 2020. Klimapartnerskaberne har, så vidt 92-gruppen er orienteret, været inaktive siden de i 2020-21 afleverede deres anbefalinger og sektor-køreplaner. Der er 13 klimapartnerskaber, fordi partnerskaberne dækker 13 forskellige sektorer/brancher og kun består af repræsentanter fra de pågældende erhverv/sektorer. Civilsamfundsorganisationer er ikke repræsenteret i klimapartnerskaberne.

Grønt Erhvervsforum udgør ligeledes ikke et multilevel dialogforum. Grønt Erhvervsforum er tværtimod, som navnet antyder, halvårlige møder mellem erhvervslivets aktører, fire ministerier

¹⁰ [92grp brev til Klimaministeren april 2023 om NECP stakeholder inddragelse](#), 92grp [NECP høringssvar juni 2023](#), [fælles stakeholder brev oktober 2023](#), som resulterede i at KEFM mødtes med stakeholders 17. januar 2024

¹¹ (SWD7) *There is little evidence of a proper multilevel energy and climate dialogue during the process of updating the NECP.*

og arbejdsmarkedets parter. Civilsamfundsorganisationer er ikke repræsenteret i Grønt Erhvervsforum.

Hverken Klimapartnerskaberne eller Grønt Erhvervsforum kan således, på nogen måde hævdes at repræsentere den brede stakeholderkreds, som art. 11 foreskriver.

7 – Vildledning om Danmarks vedtagne klimamål

Flere steder "glemmer" NECP (f.eks. i sektion 1.1 (iii), "Oversigt med centrale mål, aftaler og politikker") at nævne de vedtagne mål, som Danmark endnu ikke har opfyldt (dvs. LULUCF 2026-29 og 55-65% i landbruget).

NECP'en omtaler flere steder (s5,6,9,25,27,37,80,96) løftet fra regeringsgrundlaget om at fremrykke nettonul, som mål på helt samme niveau med Danmarks vedtagne klimamål:

"Helt centralt er målet om at reducere de danske drivhusgasudledninger med 70 pct. i 2030 i forhold til 1990-niveau, og klimaneutralitet i senest 2050. Den nye regering bestående af Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne har fremrykket klimaneutralitetsmålet til 2045, og har fastsat et mål om 110 pct. reduktion i 2050 i forhold til 1990-niveau." (NECP s5).

En beslutning om at fremrykke nettonul året og skærpe 2050-målet fra 100% til 110% vil kræve en lovændring af Klimalovens §1¹². Det har regeringen endnu ikke gjort.

NECP'en skal naturligvis nævne, at regeringen i 2022 lovede at fremrykke Danmarks nettonul-år. Men hvert sted det nævnes, må det tydeligt fremgå, at regeringen endnu ikke har vedtaget at fremrykke nettonul året, endsige fremsat forslag om at gøre det. Den nuværende formulering i NECP'en er egnet til at vildlede EU-kommissionen til at tro, at den danske regering rent faktisk har fremrykket Danmarks nettonul år og har fastsat et mål om 110% reduktion i 2050.

92-gruppen opfordrer til, at regeringen indfrier løftet fra regeringsgrundlaget og fremrykker Danmarks nettonul år. Regeringsgrundlaget foreslår nettonul i 2045. 92-gruppen mener ([beregnet på baggrund af IPCC AR6 og Danmarks andel af det tilbageværende carbonbudget](#)), at Danmarks nettonul år bør fremrykkes til 2040.

8 – Biomasse (Kommissionens punkter 2, 3 og 8).

8a – Danmark vil først i 2025 vurdere om Danmarks biomasseforbrug harmonerer med målet om at øge skovenes kulstofbinding.

¹² Klimalovens § 1: *Formålet med denne lov er, at Danmark skal reducere udledningen af drivhusgasser i 2030 med 70 pct. i forhold til niveauet i 1990, og at Danmark opnår at være et klimaneutralt samfund i senest 2050 og med Parisaftalens målsætning om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader for øje.*

Kommissionen kræver (pkt. 8), at Danmarks NECP viser *"...the compatibility of the projected use of forest biomass for energy production with Denmark's obligations under the revised LULUCF Regulation"*.¹³

Danmark har et højt og stigende forbrug af biomasse:

Set i et globalt perspektiv er det danske forbrug af bioenergi målt pr. indbygger væsentligt over det globale gennemsnit. Det danske forbrug er næsten tre gange så stort pr. indbygger som potentialet for, hvor meget biomasse kloden kan levere på bæredygtig vis.

Det skrev Klimarådet i 2018¹⁴. Siden 2018 er biomasseforbruget til el og fjernvarme steget med over 50%¹⁵. Omkring 40% af Danmarks el og fjernvarmeforbrug er fra biomasse¹⁶. Med det nye VE-direktiv art. 29 skal Danmark nu redegøre for, hvor meget biomasse der bæredygtigt kan høstes til brug til energiformål i perioden 2021-2030; og med det nye LULUCF-direktiv skal Danmark begrænse sit biomasseforbrug til et niveau, der harmonerer med EU's målsætning om at øge kulstofoptaget i europæiske skove til 310 MT CO₂ per år i 2030.

Danmark vil udsætte vurdering af hvor meget biomasse, der bæredygtigt kan høstes i perioden 2021-2030 indtil næste år.

"I forhold til den nye rapporteringsforpligtelse i art. 29, 7b, a) vedr. den indenlandske forsyning af skovbiomasse, der er til rådighed til energiformål i 2021-2030 i overensstemmelse med kriterierne i VE III-direktivets artikel 29, så bemærkes, at VE III-direktivets bæredygtighedskriterier ikke er implementeret endnu, da implementeringsfristen først er 21. maj 2025. Artikel 29, 7b, litra a kan derfor ikke besvares fuldstændigt på nuværende tidspunkt" (NECP s110).

92-gruppen anerkender, at Danmark har frist indtil maj 2025 til at implementere VE direktivet. For et land med et så højt biomasse forbrug som Danmark forekommer det dog mere fornuftigt ikke at vente til sidste øjeblik, med at foretage den vurdering, som Kommissionen og EU-lovgivningen kræver.

92-gruppen opfatter i denne sammenhæng "compatibility" til at betyde, at Danmarks biomasse forbrug skal reduceres, så det undgås at opbygge den 3,8MT LULUCF manko (2026-29), som ellers forudses i KF24. Modsat fremstår det i NECP'en, at Danmark tillader ubegrænset biomasse forbrug og som konsekvens tillader at vi opbygger en 3,8 MT reduktionsmanko.

¹³ (Kommissionens punkt 8) *"Include an assessment of the domestic supply of forest biomass for energy purposes in 2021-2030 in accordance with the strengthened sustainability criteria of Article 29 of Directive 2018/2001 as amended and of the compatibility of the projected use of forest biomass for energy production with Denmark's obligations under the revised LULUCF Regulation"*

¹⁴ https://klimaraadet.dk/sites/default/files/node/field_file/klimaraadet_hovedrapport_2018.pdf s23

¹⁵ Ifølge KF24, figur 23,4: Biomasseforbruget i el og fjernvarmesektoren var 60PJ I 2015; 80 PJ i 2018 og steg til 123PJ I 2023

¹⁶ Beregnet for 2023 fra KF24, tal bag figurer, figur 23,4:

https://kefm.dk/Media/638500582877737643/KF24_resultater_tal_bag_figurer.xlsx

8b – Undvigende svar om hvilke CO2-kilder Danmark vil etablere CCS på

Kommissionen beder (pkt. 2) Danmark om at *“Identify the sources of CO2 emissions that are planned to be captured”*.

Danmarks CCS-planer var iflg. KF23 at etablere CCS kapacitet til at fange 3,23 MT CO2 om året i 2030. Til det formål blev der afsat 37 mia. kr. i statsstøtte til CCS. Med KF24 er Danmarks CCS-planer nedskrevet til 2,45 MT CCS om året i 2030¹⁷.

Investering i et dyrt CCS-anlæg på en eksisterende CO2-kilde vil rimeligvis betyde, at det pågældende anlæg både vil få øget drifttid og få forlænget sin levetid. Det er derfor særdeles fornuftigt, at kommissionen spørger hvilke CO2-kilder Danmark konkret agter at etablere CCS-anlæg på? Navnlig da Danmark pt ikke har regler, der sikrer, at CCS-anlæggene etableres i ”hard to abate” sektorer (f.eks. cementfabrikken og affaldsforbrænding). Der er derfor reel risiko for, at Danmark [fortsat](#) vil placere CCS på biomasseværker, hvorved Danmarks CCS-planer risikerer at forøge og forlænge Danmarks i forvejen store biomasse afhængighed.

Kommissionens spørgsmål er derfor vigtigt og fortjener et reelt svar.

NECP’en undviger at svare. Danmarks konkrete planer handler om at få 2,45MT CCS (og at staten bruger 37 mia. kroner på at få det til at ske). I stedet for at identificere de konkrete CO2-kilder, der skal bruges til CCS, opremser NECP’en (s. 34) alle mulige CO2-kilder med et samlet potentiale på 15,5 MT CCS, som er langt mere CCS end Danmark reelt har planer for og langt mere end de 2,45 MT som Kommissionen tydeligt spørger til.

92-gruppen mener, at Kommissionen stiller et meget rimeligt spørgsmål, som NECP’en bør besvare. I det mindste bør NECP’en foreslå tiltag, som kan sandsynliggøre, at de 2,45 MT CCS, som Danmark vil etablere, fortrinsvis etableres på CO2-kilder i ”hard to abate” sektorer (f.eks. cementfabrikken og affaldsforbrænding) og ikke etableres på f.eks. biomasse kraftvarmeværker, hvor CCS-anlægget kun vil forlænge/fastholde Danmarks biomasse afhængighed. Det er tydeligvis ikke holdbart at lade markedet/tilfældigheder afgøre, hvor Danmark etablerer CCS. Det fremgår tydeligt af det første udbud, hvor statens 8,7 mia. kr. nu bliver brugt til at bygge CCS på to af Ørstedes biomasseanlæg i stedet for på affaldsforbrændingsanlæg hos Vestforbrænding. Afgørelsen blev ikke truffet ud fra vurdering af ”hard to abate” sektorer eller af hvor samfundet fik størst gavn, men af at Ørsted kunne underbyde Vestforbrændingen takket være en ”sponsoraftale” Ørsted har lavet med Microsoft¹⁸.

8c – NECP’en undviger at redegøre for statsstøtten til biomasse

¹⁷ De reducerede forventninger til hvor meget CCS kan bidrage med har ikke reduceret statsstøttens generøse størrelse. Frem til 2035 forventede KF23 at 37 mia. brugt på CCS samlet for alle årene ville resultere i et optag på 25,6 MT CO2. Den nye fremskrivning forudsiger at CCS samlet for alle år frem til 2035 kun vil levere 17,4 MT optag. Statens støtteordning koster stadig 37 mia. kr. men giver en tredjedel mindre effekt end da den blev vedtaget.

¹⁸ <https://klimamonitor.dk/nyheder/art9352217/Microsofts-finansiering-er-afg%C3%B8rende-for-vores-CO2-fangst>

NECP'en efterkommer ikke Kommissionens anmodning (pkt. 3) om: "...clear information on how public funds ... are consistently and effectively used to achieve the net removal national target"¹⁹.

Danmark støtter afbrænding af biomasse og biobrændstoffer i form af afgiftsfritagelse. NECP'en (f.eks. s. 104) nævner hurtigt at biomasse dels er fritaget for afgifter og at nogle anlæg modtager direkte støtte, men NECP'en undviger at levere klar information om værdien af disse støtteformer.

Elproduktionen ved brug af fast biomasse bliver støttet med et fast tilskud. Den faste tilskudsordning i kombination med afgiftsfritagelse for biobrændsler til varmeproduktion har frem til 2019 været en drivkraft for brændselskiftet fra kul og gas.

Der er to støtteordninger:

1. Eksisterende ikke-afskrevne anlæg har frem til april 2019 kunne tildeles et fast tilskud på 0,15 kr./kWh i hele afskrivningsperioden, dog højest i 20 år. De nyeste anlæg vil således kunne oppebære støtte frem til 2039.

2. Afskrevne installationer kan modtage et fast tilskud beregnet på baggrund af forskellen i driftsomkostninger ved anvendelse af biomasse sammenlignet med en alternativ fossil reference. (NECP s. 104)

Den samlede værdi af de direkte tilskud (15 øre/kWh og tilskuddene til driftsomkostninger for de afskrevne anlæg) findes der ikke umiddelbart tal for. Den samlede værdi bør opgøres i NECP'en.

Værdien af afgiftsfritagelsen findes der derimod tal for. NECP'en undviger blot at oplyse om det. Skatteministeriets opgørelse over skatteudgifter opgør værdien af afgiftsfritagelse af biomasse til en statsstøtte på 5,6 mia. kr. om året²⁰. Det gav klimamæssig mening at subsidiere biomasse dengang kul var det eneste alternativ i el og varmesektoren. I dag er alternativet sol, vind og varmepumper. Klimamæssigt giver det derfor ikke mening fortsat at subsidiere biomasse med 5,6 mia. kr. om året. Effekten af afgiftsfritagelsen er, at det øger Danmarks efterspørgsel på biomasse og dermed øger presset på verdens skove, hvorved skovenes kulstofbinding og biodiversitet mindskes.

92-gruppen mener, at værdien af afgiftsfritagelse til biomasse absolut bør rapporteres i NECP'en. Afgiftsfritagelsen for biomasse er et klart eksempel på en statsstøtte, der er inkonsistent med EU's mål om at øge kulstofbindingen i EU's skove. Da afgiftsfritagelsen gavner virksomheder, der brænder biomasse (ikke danske producenter af biomasse), og da over halvdelen af den biomasse, der brændes i Danmark, er importeret, vil Danmarks betydelige statsstøtte til biomasse ikke kun øge presset på danske skove, men også øge presset på skove i andre EU-lande.

¹⁹ (Kommissionens anbefaling 3 til DK, side 6) "Provide clear information on how public funds (both Union funds, including the common agricultural policy, and State aid) and private financing through carbon farming schemes are consistently and effectively used to achieve the net removal national target."

²⁰ [Skatteøkonomisk redøgørelse](#) s 225-6. SKM fordeler støtteeffekten af de 5,6 mia. kr. på hhv virksomheder (som i 2023 sparer 4,5 mia kr i forhold til hvad biomasse ville koste uden subsidien) og private forbrugere, som i 2023 får en besparelse på 1,1 mia kr

92-gruppen mener desuden, at den samlede værdi af de direkte tilskud (15 øre/kWh og tilskuddene til driftsomkostninger for de afskrevne anlæg) skal beregnes og at den samlede værdi opgøres i NECP'en.

Øget biomasse afbrænding er desuden inkonsistent med EU's biodiversitetsmålsætninger. Både tilskuddene og afgiftsfritagelsen for biomasse er derfor et miljøskadende subsidie. Danmark er jf. EU's [8. miljøhandlingsprogram](#) forpligtet til at udfase sine miljøskadende subsidier²¹.

92-gruppen mener derfor, at NECP'en udover at redegøre ordentligt for de 5,6 mia. kr. i biomassestøtte også bør indeholde planer for at afvikle støtten til biomasse og for øvrige miljøskadelige subsidier og at Danmark fastsætter dato for deres udfasning.

9 - Kvantificer de GHG-reduktioner, der skyldes EU-penge

9a - NECP undlader at kvantificere de reduktioner, der er resultat af de EU-penge, Danmark modtog under RRF (REcover og REpower)

I reaktion på Corona-nedlukning og energikrisen tilvejebragte EU yderligere 648 mia. euro (ca. 5000 mia. kr.)²² til hjælp til medlemslandene (RRF). Under RRF modtog Danmark ca. 13 mia. kr. (11,6 mia. kr. som corona-genopretningsstøtte og yderligere 1,5 mia. kr. som energikrisestøtte). EU-landene var forpligtet til at bruge mindst 37% af RRF midlerne til at fremskynde deres grønne omstilling.

I sin RRF-plan hævder Danmark at have brugt 8,3 mia. kr. (hele energikrisestøttens 1,5 mia. kr. og 59% af genopretningsstøtten dvs. 6,8 mia. kr.) på klimatiltag. For at sikre at de ekstra EU-penge blev brugt efter hensigten, stillede EU Kommissionen i sin NECP-guidance krav om, at medlemslandene i deres NECP'er kvantificerer effekten af de ekstra klimaindsatser, som EU's krisestøtte muliggjorde:

"...the Commission invites Member States to clearly describe the role of the RRFs, including the REPowerEU chapters, in implementing the updated NECPs. To this end, the updated national plans should provide quantitative information with respect to the contribution of the RRF measures to the updated climate and energy objectives and targets..."²³

Danmark modtog et relativt lavt støttebeløb ift. de andre EU-lande. Det er derfor entydigt i Danmarks interesse at følge Kommissionens opfordring om, at alle EU-lande kvantificerer de additionelle reduktioner, som RRF-støtten har medført.

²¹ [8. miljøhandlingsprogram](#), art 3(h): *require...MS... phasing out environmentally harmful subsidies, in particular fossil fuel subsidies, at Union, national, regional and local level, without delay, inter alia, by:... setting a deadline for the phasing out of fossil fuel subsidies consistent with the ambition of limiting global warming to 1,5 °C.*

²² RRF har mulighed for at bruge 723 mia. euro, men 648 mia. euro er indtil nu blevet fordelt til medlemslande https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html

²³ Kommissionens NECP-vejledning, punkt 3.4.1 (s17-18), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52022XC1229%2802%29&from=EN>

Alligevel undlader Danmarks endelige NECP at kvantificere CO2e-effekten af RRF-midlerne. NECP'en giver (s. 119) nogle eksempler på RRF-projekter, men NECP'en gør intet forsøg på at kvantificere CO2-effekterne.

På baggrund af Danmarks RRF-plan er det bestemt muligt for Danmark at kvantificere og fremskrive CO2-effekten af den andel af de 13 mia. kr., som Danmark hævder at bruge på grøn omstilling. 92-gruppen mener, at den information bør indgå i NECP'en.

92-gruppen finder det ekstremt uhensigtsmæssigt, at Danmark ved ikke at redegøre for CO2-effekterne af RRF-pengene, er med til at legitimisere, at de øvrige 26 medlemslande heller ikke redegør for om de faktisk brugte mindst 37% af de 5000 mia. kr. RRF- penge på grøn omstilling (og ikke på endnu flere motorveje eller gasrør).

Den danske NECP giver heller ingen brugbar kvantificering af beløbene. Der nævnes (s. 119) forskellige beløb, men de forekommer ikke at være beløb på størrelse med RRF's ca. 8,3 mia. kr.

9b – NECP'en kvantificerer ikke CO2-effekten af EU's landbrugsstøtte

(Kommissionens pkt. 1): *Complement the information on the policies and measures, clearly spelling out their scope, timeline and, where possible, expected greenhouse gas reduction impact, including for measures in Union funding programmes, such as the common agricultural policy*

I den indeværende budgetperiode (2021-27) har EU afsat 2825 mia. kr. til landbrugsstøtte.²⁴ Det er vigtigt at få kvantificeret klimaeffekten af denne støtte.

EU court of auditors konkluderede at landbrugsstøtten i den foregående periode (2014-20) stort set ikke havde nogen positiv klimaeffekt, selv ikke de 100 mia. euro af landbrugsstøtten, som EU specifikt havde øremærket til klimatiltag²⁵.

"The CAP mostly finances measures with a low potential to mitigate climate change. The CAP does not seek to limit or reduce livestock (50 % of agriculture emissions) and supports farmers who cultivate drained peatlands (20 % of emissions)."

skrev EU's revisorer og anbefalede, at den nye landbrugsstøtte indrettes til at reducere landbrugets udslip og krævede at Kommissionen jævnligt rapporterer på hvorvidt landbrugsstøtten faktisk reducerer udledninger.

For at Kommissionen kan rapportere på om landbrugsstøtten nu har en positiv klimaeffekt, er det nødvendigt at alle landes NECP'er, inklusiv Danmarks, kvantificerer klimaeffekten af den landbrugsstøtte de modtager.

²⁴ For budget perioden 2021-27 udgør landbrugsstøtten CAP udgør 380 mia. euro (=2825 mia. DKK) <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/106/financing-of-the-cap>

²⁵ <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/cap-and-climate-16-2021/en/>

10 – NECP'en vildleder om Danmarks fossile subsidier og sætter ingen udfasningsdato

Danmark er under både det 8. miljøhandlingsprogram og Governance forordningen forpligtet til i NECP'en at redegøre for, og fastsætte slutdatoer for, sine fossile subsidier. [Udkastet til Danmarks NECP fra juni 2023](#) hævdede:

"Der ydes hverken direkte eller subsidier til fossile brændsler i Danmark"

(s. 118 og 214 - det manglende ord "indirekte" manglede begge sider)

Påstanden står i kontrast til opgørelse fra det Europæiske Miljøagentur, der viser, at [Danmark i 2022 giver fossile subsidier til værdi af €492 mio. \(3.6 mia. kr.\) årligt](#). Med den urigtige påstand om at Danmark slet ikke har fossile subsidier, undslap Danmark både fra at skulle redegøre for de fossile subsidiers størrelse og fra at fastsætte deres slutdato.

Kommissionen tog ikke Danmarks påstand for gode varer, og skrev i dec 2023 (pkt. 19) til Danmark:

"Explain how and by when Denmark intends to phase out remaining fossil fuel subsidies.

Den endelige NECP forsøger stadig at benægte, at der eksisterer fossile subsidier i Danmark, og dermed også undgå at skulle fastsætte en udfasningsdato for dem.

Hverken miljøhandlingsprogrammet; Governance forordningen; Kommissionens NDC-guidance fra 2022; Kommissionens [SWD](#) s. 12-13; Kommissionens pkt. 19; eller beslutningerne fra COP26-27-28 differentierer mellem direkte og indirekte subsidier. Modsat forsøger Danmark i NECP'en (s. 113) at lade som om forpligtelsen kun gælder direkte subsidier:

"Der ydes ikke direkte subsidier til fossile brændsler i Danmark. Skatteministeriet er på nuværende tidspunkt ved at udarbejde en oversigt over Danmarks mulige indirekte fossile subsidier og støtte. I forbindelse med COP28 offentliggjorde Nederlandene en erklæring om udfasning af fossile subsidier, som Danmark har tiltrådt."

Ingen i Danmark eller Europa er i tvivl om at USA's grønne Inflation Reduction Act (IRA) er statsstøtte²⁶. IRA-støtten uddeles hovedsageligt i form af skatterabatter (heldigvis til grøn omstilling). I det lys forekommer det meningsløst, at KEFM/NECP'en vil påstå, at Danmarks skatterabatter (til fossile brændsler) ikke er statsstøtte.

92-gruppen mener ikke, at der er grund til at vente på at SKM skal beregne værdien af Danmarks fossile subsidier. Danmark har givetvis andre typer fossile subsidier og andre miljøskadelige subsidier, der også bør medregnes, men mht. statens udgifter til skatte- og afgiftsrabatter er beregningerne allerede lavet. De beregnes årligt i [skatteøkonomisk redegørelse](#). Opgaven for KEFM er kun at identificere de poster, der omhandler skatterabatter til fossilt.

²⁶ <https://politiken.dk/internationalt/art9127809/Mette-Frederiksen-ser-statsstøtte-som-modsvar-på-Bidens-klimapakke>